

18.04.2025
19.30

Christoph König

Piątek, 18 kwietnia, 19.30 | Friday, 18 April, 7:30 pm

Teatr Wielki – Opera Narodowa | Teatr Wielki – Polish National Opera
Plac Teatralny 1

Leonard Bernstein (1918–1990)

III Symfonia „Kadysz” | *Symphony No.3 “Kaddish”*

I. *Invocation*

Kaddish 1

II. *Din Torah*

Kaddish 2

III. *Scherzo*

Kaddish 3

Finale – Fugue

Przerwa | Intermission

Krzysztof Penderecki (1933–2020)

Kadysz na sopran, tenor, głos recytujący, chór męski i orkiestrę

Kaddish for soprano, tenor, speaker, men’s choir and orchestra

I. Tempo di marcia funebre.

Szła śmierć od mogiły do mogiły | *Death like a blizzard went from grave to grave*

II. Grave senza misura.

Leży na ziemi po ulicach dziecię, i starzec | *The child and the old man lie without on the ground*

III. Molto tranquillo.

Prosimy cię, abys nas na wieki nie wydawał | *Deliver us not up for ever, we beseech thee*

IV. Senza misura.

Jitgadal wejtkadasz szmeh raba. Amen.

Natalia Rubiś – sopran | soprano

Gerard Edery – kantor | cantor

Sławomir Holland – narrator

Sławomira Łozińska – narrator

Chór dziecięcy i młodzieżowy Alla Polacca

Alla Polacca Children and Youth Choir

Anna Bednarska – dyrektor chóru | choir director

Chór Filharmonii Narodowej | Warsaw Philharmonic Choir

Bartosz Michałowski – dyrektor chóru | choir director

Orkiestra Filharmonii Narodowej | Warsaw Philharmonic Orchestra

Christoph König – dyrygent | conductor

Christoph König

Słynący z przejrzystości, elegancji i precyzji swoich interpretacji, jest rozchwytywanym na całym świecie dyrygentem gościnnym. W sezonie 2023/2024 rozpoczął kadencję głównego dyrygenta Orquesta Sinfónica de Radio Televisión Española (RTVE) w Madrycie, od 2010 roku jest dyrektorem artystycznym Solistes Européens Luxembourg. Wraz z rozpoczęciem sezonu 2024/2025 objął funkcję Pierwszego Dyrygenta Gościnnego Filharmonii Narodowej na trzy kolejne sezony.

W latach 2009–2014 Christoph König był głównym dyrygentem Orquestra Sinfónica do Porto Casa da Música. Od 2003 do 2006 roku sprawował funkcję głównego dyrygenta Malmö Symphony Orchestra oraz pierwszego dyrygenta gościnnego Orquesta Filarmónica de Gran Canaria.

W jego dyskografii na szczególną uwagę zasługuje nagranie kompletu symfonii Beethovena z Solistes Européens Luxembourg (2020) dla brytyjskiej wytwórni Rubicon, a także ciekawe kompilacje utworów Dvořáka, Coplanda i Ivesa, Schuberta i Beria oraz Méhula i Beethovena. Zarejestrował ponadto m.in. muzykę francuskiej kompozytorki Louise Farrenc i kompozytorów luksemburskich (Naxos) oraz koncerty fortepianowe Henryka Melcera z BBC Scottish Symphony Orchestra (Hyperion).

Urodzony w Dreźnie, Christoph König śpiewał w słynnym Dresdner Kreuzchor. Studiował dyrygenturę, grę na fortepianie i śpiew w drezdeńskiej Hochschule für Musik. Naukę kontynuował na kursach mistrzowskich u Sergiu Celibidache i sir Colina Davisa.

Renowned for the clarity, elegance and precision of his interpretations, Christoph König is acclaimed and in demand internationally as one of the leading conductors of his generation. Chief Conductor of the Orquesta Sinfónica de Radio Televisión Española (RTVE) in Madrid since the 2023/2024 season, he is music and artistic director of the Solistes Européens Luxembourg since 2010. With the start of 2024/2025 season, he assumes the position of Principal Guest Conductor of the Warsaw Philharmonic for three consecutive seasons. In the years 2009–2014, Christoph König was Principal Conductor of the Orquestra Sinfónica do Porto Casa da Música. From 2003 to 2006, he served as Principal Conductor of Malmö Symphony Orchestra, as well as Principal Guest Conductor of the Orquesta Filarmónica de Gran Canaria.

His recording of the complete Beethoven symphonies with Solistes Européens Luxembourg (2020) is the highlight of his collaboration with the British label Rubicon. On the same label he released interestingly juxtaposed repertoire by Dvořák, Copland and Ives, Schubert and Berio, as well as Méhul and Beethoven. His projects with Naxos have included music by the French composer Louise Farrenc and living composers from Luxembourg. In addition, his discography includes Henryk Melcer's piano concertos with the BBC Scottish Symphony (on Hyperion).

Christoph König was born in Dresden, where he sang in the famous Kreuzchor. He studied conducting, piano and singing at the Hochschule für Musik Dresden and furthered his studies in masterclasses with Sergiu Celibidache and Sir Colin Davis.

Natalia Rubiś

Absolwentka prestiżowej Yale School of Music. Z zespołem Il Giardino Armonico pod dyрекcją Giovanniego Antoniniego wystąpiła w Gran Teatre del Liceu oraz Teatro Real w Madrycie. Ostatnio zadebiutowała w roli Aidy w Operze Krakowskiej i z sukcesem wcieliła się w rolę Benigny w *Czarnej masce* na scenie Teatru Wielkiego – Opery Narodowej.

Śpiewała Halkę w Operze Wrocławskiej, Warszawskiej Operze Kameralnej, Polskiej Operze Królewskiej oraz podczas tournée z Capellą Cracoviensis w Lizbonie, Brukseli i Pradze. Wystąpiła również w praskim Rudolfinum, w filharmoniach w Brnie, Poznaniu, Krakowie i wrocławskim NFM. W sali Musikverein w Wiedniu brała udział w wykonaniu *Pasji wg św. Jana* Bacha. W jej repertuarze znajdują się m.in. role: Hrabiny, Donny Elviry, Fiordiligi (Mozart), Małgorzaty (Gounod), Faniski (Cherubini), Heleny (Britten), Dydony (Purcell), Lizy (Lehár), a także Almireny, Romildy i Merab (Haendel). Regularnie koncertuje również w repertuarze oratoryjnym.

Dyskografia artystki obejmuje wiele nagrań, w tym *Halkę* Moniuszki i *La fiera di Venezia* Salieriego wydane przez Deutsche Harmonia Mundi, operę *Hrabina* i kantaty Moniuszki zarejestrowane z zespołem Europa Galante. Jest częstym gościem na Wielkanocnym Festiwalu Ludwiga van Beethovena, gdzie brała udział w wykonaniu i nagraniu m.in. *Faniski* Cherubiniego, *Le pauvre matelot* i *Salade* Dariusza Milhauda pod dyрекcją Łukasza Borowicza.

A graduate of the prestigious Yale School of Music, she has performed with Il Giardino Armonico under Giovanni Antonini at the Gran Teatre del Liceu and Teatro Real in Madrid. Recently, she made her début as Aida at Kraków Opera and highly successfully portrayed Benigna in Penderecki's *The Black Mask* at the Teatr Wielki – Polish National Opera.

She has sung Halka at Wrocław Opera, Warsaw Chamber Opera, the Polish Royal Opera, and on tour with Capella Cracoviensis in Lisbon, Brussels, and Prague. She has also appeared at Prague's Rudolfinum and in the philharmonic halls of Brno, Poznań, Kraków, and the National Forum of Music in Wrocław. At Vienna's Musikverein, she performed Bach's *St John Passion*. Her operatic repertoire includes the Countess, Donna Elvira, and Fiordiligi (Mozart), Marguerite (Gounod), Faniska (Cherubini), Helena (Britten), Dido (Purcell), Lisa (Lehár), as well as Almirena, Romilda, and Merab (Handel). She also regularly performs oratorio repertoires.

Her discography includes numerous recordings, among them Moniuszko's *Halka* and Salieri's *La fiera di Venezia* released by Deutsche Harmonia Mundi, as well as Moniuszko's opera *Hrabina* and cantatas recorded with Europa Galante. A regular guest at the Ludwig van Beethoven Easter Festival, she has participated in performances and recordings of Cherubini's *Faniska* and Darius Milhaud's *Le pauvre matelot* and *Salade* under the baton of Łukasz Borowicz.

Gerard Edery

Bas-baryton Gerard Edery ukończył nowojorską Manhattan School of Music w klasie śpiewu solowego prof. Judith Raskin. Edukację wokalną kontynuował prywatnie u prof. Armena Boyajjana.

Współpracował z wieloma teatrami operowymi w Stanach Zjednoczonych, m.in. z New York Lyric Opera, Des Moines Metro Opera, L'Opera Français de New York, Boston Opera, New Orleans Opera, Lake George Opera, New Jersey Lyric Opera, Oklahoma Opera, Opera Milwaukee, the Long Island Lyric Opera, Opera Ensemble of New York, śpiewając m.in. partie Escamilla/*Carmen*, Figara i Bartola/*Wesele Figara*, Mefistofelesa/*Faust*, Doctora Miracle'a/*Opowieści Hoffmanna*, Dulcamary/*Napój miłosny*, Don Basilia/*Cyrulik sewilski*, Ralpa/*Piękne dziewczę z Perth*, Falstaffa/*Wesołe kumoszki z Windsoru*, Colline'a/*Cyganeria*. Spośród dzieł oratoryjnych wykonanych przez artystę należy wymienić *Małą mszę uroczystą* Rossiniego, *Magnificat* Bacha, *Mesjasza* oraz *Judę Machabeusza* Haendla, *Mszę Es-dur* Schuberta, *Mszę C-dur* Beethovena, *Requiem* oraz *Mszę c-moll* Mozarta, *Kaddisz* Krzysztofa Pendereckiego.

Jego repertuar pieśniarski obejmuje cykle pieśni kompozytorów francuskich, angielskich, hiszpańskich, amerykańskich, włoskich i niemieckich. Artysta jest również uznanym wykonawcą muzyki świata, znawcą i wykonawcą historycznych pieśni Żydów Sefardyjskich oraz gitarzystą.

Bass-baritone Gerard Edery graduated from the Manhattan School of Music in New York, where he studied solo voice with Judith Raskin. He continued his vocal training privately with Armen Boyajian.

Edery has performed with numerous opera ensembles in the United States, including the Opera Ensemble of New York Lyric operas of New York, New Jersey, and Long Island, the Des Moines Metro Opera, L'Opéra Français de New York, and the operas of Boston, New Orleans, Lake George, Oklahoma, and Milwaukee. His operatic roles include Escamillo (*Carmen*), Figaro and Bartolo (*Le nozze di Figaro*), Mephistopheles (*Faust*), Doctor Miracle (*Les contes d'Hoffmann*), Dulcamara (*L'elisir d'amore*), Don Basilio (*Il barbiere di Siviglia*), Ralph (*La jolie fille de Perth*), Falstaff (*The Merry Wives of Windsor*), and Colline (*La bohème*).

His concert repertoire includes Rossini's *Petite messe solennelle*, Bach's *Magnificat*, Handel's *Messiah* and *Judas Maccabaeus*, Schubert's Mass in E-flat major, Beethoven's Mass in C major, Mozart's *Requiem* and Mass in C minor, and Krzysztof Penderecki's *Kaddish*.

Besides the opera and oratorio, Gerard Edery has an extensive song repertoire with works by French, English, Spanish, American, Italian and German composers. He is also an acclaimed performer of world music, specialising in historic Sephardic Jewish songs, and an accomplished guitarist.

gerardedery.com

Sławomir Holland

Ukończył Państwową Wyższą Szkołę Teatralną w Krakowie – Wydział Aktorski we Wrocławiu. Współpracował z teatrami w Kielcach, Bydgoszczy oraz z sześcioma teatrami w Warszawie. Z Teatrem Ateneum współpracuje do dnia dzisiejszego. Przez wiele lat grał w Laboratorium Dramatu i występował w Teatrze Atlantis w Warszawie.

Jego teatralne osiągnięcia to blisko pięćdziesiąt ról. Wziął udział w ponad stu filmach i serialach, współpracując m.in. z Agnieszką Holland, Stevenem Spielbergiem, Andrzejem Wajdą, Peterem Edwardsem, Krzysztofem Zanussim, Johnem Lvoffem. Nagrywa audiobooki i pracuje w dubbingu.

Monodram *Nic Nowego Pod Słońcem* w jego wykonaniu został uhonorowany Złotym Liściem Retro 2012 i prezentowany był w Polsce oraz za granicą ponad sto pięćdziesiąt razy. Inny spektakl *Josela Rakowera rozmowa z Bogiem* otrzymał Nagrodę Publiczności na III Łódzkim Festiwalu Monodramu.

W roku 2012 Krzysztof Penderecki zaprosił Sławomira Hollanda do wykonania partii Narratora w *Siedmiu bramach Jerozolimy* (nagranie dla DUX), co zapoczątkowało ważną dla artysty współpracę z kompozytorem. Koncerty w Polsce i za granicą z dziełami Krzysztofa Pendereckiego obejmują także partię narratora w *Pasji według św. Łukasza* (Festiwal w Salzburgu, lipiec 2018 i Festiwal w Seulu, październik 2019) oraz *Kaddyszu* (m.in. koncerty w Korei i Izraelu).

He graduated from the Acting Department in the Wrocław branch of the Ludwik Solski State Drama School in Kraków (currently known as the AST National Academy of Theatre Arts). He has collaborated with theatres in Kielce and Bydgoszcz, and six theatres in Warsaw. He has been working with the Ateneum Theatre to this very day. For many years, he was a member of the Laboratorium Dramatu project and performed on the stage of the Atlantis Theatre in Warsaw.

His theatrical achievements include nearly fifty roles. He has appeared in over a hundred films and TV series, working with Agnieszka Holland, Steven Spielberg, Andrzej Wajda, Peter Edwards, Krzysztof Zanussi, and John Lvoff, among others. He records audiobooks and works in dubbing.

Holland's interpretation of the monodrama *Nothing New Under the Sun* gained him a 2012 Złoty Liść Retro Award and has been staged in Poland and abroad more than one hundred and fifty times. His other play – *Josel Rakower's Conversation with God* – received an audience award at the 3rd Monodrama Festival in Łódź. In 2012, Krzysztof Penderecki invited Sławomir Holland to perform the part of the Narrator in his *Seven Gates of Jerusalem* (DUX), which marked the beginning of the artist's important collaboration with the composer. His concerts in Poland and abroad featuring the works of Krzysztof Penderecki also include the part of the Narrator in *St Luke Passion* (Salzburg Festival, July 2018 and Seoul Festival, October 2019) and *Kaddish* (concerts in, inter alia, Korea and Israel).

The Alla Polacca Children's and Youth Choir has operated at the Teatr Wielki – Polish National Opera in Warsaw for several decades, taking part in opera productions the Wielki has staged. The ensemble has also premiered many contemporary Polish compositions for Polish Radio and Television.

Since 2015, the choir's artistic director has been Anna Bednarska. Under her leadership, *Alla Polacca* has actively participated in Poland's musical life, also performing internationally with notable appearances at Grieghallen and Edvard Grieg Museum Trolldhaugen in Norway, Aula Magna in Jerusalem, the Peace Centre in Bethlehem, and in Wales and Italy.

The choir has won numerous awards at both national and international choral competitions, including the Grand Prix of the 7th *Cantu Gaudeamus* International Choral Competition in Białystok (2023), First Prize at the Grieg International Choir Festival in Bergen (2022), First Prize at the International Festival of Sacred Music in Rumia (2021), First Prize at the 22nd *Cantio Lodzianis* Łódź Choir Festival (2019), First Prize at the 7th *Syberjada* International Competition (2019), two 3rd Prizes at the Llangollen International Musical Eisteddfod in Wales (2019), First Prize at the 9th *Cracovia Cantans* Kraków International Choral Festival (2018), two Gold Diplomas at the 52nd International Choral Song Festival in Międzyzdroje (2018), and the Grand Prix of the 19th *Cantio Lodzianis* Łódź Choir Festival (2016).

allapolacca.pl

Chór dziecięcy i młodzieżowy *Alla Polacca*

od kilkudziesięciu lat działa przy Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie i brał udział w kilkunastu operach wystawianych na scenie tego teatru. W dokonaniach zespołu znajduje się także wiele prawykonawców współczesnej muzyki polskiej dla Polskiego Radia i Telewizji.

W 2015 roku dyrektorem artystycznym zespołu została Anna Bednarska. Pod jej kierownictwem chór aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym w Polsce i koncertował za granicą m.in.: w Grieghallen, Edvard Grieg Museum Troidhaugen (Norwegia), Auli Magna w Jerozolimie, Centrum Pokoju w Betlejem (Izrael) oraz w Walii i we Włoszech.

Chór zdobył liczne nagrody podczas polskich i międzynarodowych konkursów chóralnych: Grand Prix VII Międzynarodowego Konkursu Chóralnego „Cantu Gaudeamus” w Białymstoku (2023), I miejsce na Grieg International Choir Festival w Bergen (2022), I miejsce na Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumii (2021), I miejsce na XXII Łódzkim Festiwalu Chóralnym „Cantio Lodziensis” (2019), I miejsce na VII Międzynarodowym Konkursie „Syberjada” (2019), dwa III miejsca na Llangollen International Musical Eisteddfod w Walii (2019), I miejsce na IX Krakowskim Międzynarodowym Festiwalu Chóralnym „Cracovia Cantans” (2018), dwa złote dyplomy podczas 52. Międzynarodowego Festiwalu Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach (2018) oraz Grand Prix XIX Festiwalu Chóralnego Cantio Lodziensis w Łodzi (2016).

allapolacca.pl

Bartosz Michałowski

Dyrektor Chóru Filharmonii Narodowej, założyciel i dyrektor artystyczny Poznańskiego Chóru Kameralnego. Ukończył z wyróżnieniem Wydział Dyrygentury Chóralnej Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu. W latach 1998–2005 był asystentem prof. Stefana Stuligrosza i drugim dyrygentem Chóru Filharmonii Poznańskiej.

Bartosz Michałowski jest laureatem nagrody L'Orphée d'Or 2015, przyznanej przez Académie du Disque Lyrique w Paryżu, laureatem Fryderyka 2019 za nagranie opery *Hagith* Szymanowskiego, zdobywcą Złotej Płyty, a także zwycięzcą IX Ogólnopolskiego Konkursu Dyrygentów Chóralnych, w którym przyznano mu również nagrodę specjalną za świadomość pracy nad emisją głosu w zespole chóralnym. W 2022 otrzymał także dwie nominacje do International Classical Music Awards.

Jako dyrygent przygotował i zaprezentował dotychczas kilkadziesiąt utworów *a cappella* oraz form wokalo-instrumentalnych wszystkich epok. Obok bogatego doświadczenia dyrygenckiego przez wiele lat doskonalił umiejętności i wiedzę z zakresu emisji głosu.

Artysta zapraszany jest do współpracy przez organizatorów renomowanych międzynarodowych festiwali. W swoim dorobku posiada liczne prawykonania i nagrania płytowe. Jest wykładowcą Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie.

Since 2017, director of the Warsaw Philharmonic Choir, and founder, artistic director and conductor of the Poznań Chamber Choir. He graduated with honours in choral conducting from the Ignacy Jan Paderewski Academy of Music in Poznań. In 1998–2005 he was assistant to Professor Stefan Stuligrosz and second conductor of the Poznań Philharmonic Choir.

Recipient of L'Orphée d'Or Award 2015 from Académie du Disque Lyrique in Paris, and Fryderyk 2019 for recording Szymanowski's *Hagith*, he was awarded a Gold Record, and won the 9th Polish Choir Conductors Competition when he was also awarded a special prize for awareness in working on voice emission of choral ensembles. In 2022, he also received two nominations for the International Classical Music Awards.

As a conductor, Michałowski has rehearsed and presented several hundred *a cappella* pieces and vocal-instrumental works from all musical periods. Apart from his rich experience as a conductor, he has honed his skills and knowledge of voice production over many years.

A lecturer at the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw, Bartosz Michałowski is eagerly invited to renowned international festivals, and has released numerous records and performed premiere performances.

bartoszmichalowski.com

Anna Bednarska

jest absolwentką Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie (dyrygentura chóralna) oraz Musikhochschule Lübeck (śpiew solowy). W swoim dorobku artystycznym ma niezliczoną ilość koncertów wykonanych w Polsce i za granicą (Walia, Norwegia, Holandia, Niemcy, Czechy, Włochy, Izrael). Współpracowała z Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Sinfonią Varsovią, Kristiansand Kammerorkester oraz Orkiestrą Mazowieckiego Teatru Muzycznego im. J. Kiepury.

W 1996 roku założyła Chór Polskiej Misji Katolickiej w Hamburgu. W latach 2006–2012 pełniła stanowisko chórmiestra Mazowieckiego Teatru Muzycznego Operetka im. Jana Kiepury w Warszawie. W 2015 roku została dyrektorką artystyczną chóru *Alla Polacca* działającego przy Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie. Przez wiele lat prowadziła Warsztaty Wokalne 25+ *Śpiewać każdy może* oraz wykłady dla dzieci i dorosłych *Chór – czarodziej nastroju* na Uniwersytecie Wiedzy Operowej w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej oraz przygotowała chóry do wielu spektakli operowych.

W 2021 roku uzyskała tytuł naukowy doktora sztuk muzycznych na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina, gdzie prowadzi działalność pedagogiczną i naukową.

Anna Bednarska graduated in choral conducting from the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw, and in solo voice from the Musikhochschule Lübeck. She has performed on countless occasions both in Poland and abroad, visiting Wales, Norway, the Netherlands, Germany, Czechia, Italy and Israel. She has worked with the Warsaw National Philharmonic Orchestra, Sinfonia Varsovia, Kristiansand Kammerorkester, and the Orchestra of the Jan Kiepura Masovian Musical Theatre.

In 1996, she founded the Choir of the Polish Catholic Mission in Hamburg. From 2006 to 2012 she held the post of Chorus Master at the Jan Kiepura Masovian Musical Theatre in Warsaw. Since 2015 she has been Artistic Director of the *Alla Polacca* Children's and Youth Choir, based at the Teatr Wielki – Polish National Opera in Warsaw. For many years, she has conducted the popular vocal workshops 25+ *Śpiewać każdy może* (Anyone Can Sing) and given lectures for children and adults as part of the University of Opera Knowledge at the Teatr Wielki – Polish National Opera. She has also prepared choirs for numerous opera productions.

In 2021, Anna Bednarska was awarded a doctorate in musical arts by the Fryderyk Chopin University of Music, where she now teaches and continues her research work.

The Warsaw Philharmonic Choir started its artistic activity in 1953 under Zbigniew Soja, who was followed by Roman Kuklewicz, Józef Bok, Antoni Szaliński, and Henryk Wojnarowski. Bartosz Michałowski became its director in January 2017. The ensemble has performed in the vital musical centres of Europe, working with eminent orchestras, to mention the Berliner Philharmoniker, and has participated in operatic performances at La Scala in Milan, Teatro La Fenice in Venice, the opera theatres of Pesaro, Palermo and Paris, and in the concerts organised for John Paul II in the Vatican. The choir's extensive repertoire covers over 400 oratorios and *a cappella* choral works from medieval to contemporary. A very special place in its repertoire is held by Polish music, notably the works of Krzysztof Penderecki. The *Penderecki conducts Penderecki* CD (vol. 1) won the choir its Grammy Award in 2017, their other recordings garnering previously six Grammy nominations. The recordings of complete Masses of Moniuszko were honoured with a Fryderyk Award by the Polish Recording Industry and with a Golden Orpheus – Arturo Toscanini Award. The ensemble won the Fryderyks for their recordings from 2011, 2018, and 2020.

filharmonia.pl

Chór Filharmonii Narodowej

Chór Filharmonii Narodowej rozpoczął działalność artystyczną w 1953 roku pod kierunkiem Zbigniewa Soi. Kolejnymi kierownikami zespołu byli: Roman Kuklewicz, Józef Bok, Antoni Szaliński i Henryk Wojnarowski. Od stycznia 2017 roku dyrektorem chóru jest Bartosz Michałowski.

Zespół koncertował w najważniejszych ośrodkach muzycznych Europy, współpracując z wybitnymi orkiestrami, m.in. Berliner Philharmoniker. Chór brał udział w spektaklach operowych m.in. w mediolańskiej La Scali, weneckim Teatro La Fenice, w teatrach operowych w Pesaro, Palermo i Paryżu oraz w koncertach organizowanych dla Jana Pawła II w Watykanie. Ogromny repertuar chóru obejmuje ponad 400 dzieł oratoryjnych i utworów chóralnych *a cappella* od średniowiecza do współczesności. Szczególne miejsce w jego repertuarze zajmuje muzyka polska, a zwłaszcza twórczość Krzysztofa Pendereckiego. Płyta *Penderecki conducts Penderecki vol. 1* otrzymała nagrodę Grammy 2017; inne płyty zespołu uzyskały wcześniej 6 nominacji do tej nagrody. Nagrania kompletu *Mszy Moniuszki* nagrodzone zostały Fryderykiem oraz „Złotym Orfeuszem – Arturo Toscanini” francuskiej Académie du Disque Lyrique. Zespół zdobył także Fryderyki za swoje dokonania fonograficzne w latach 2011, 2018 i 2020.

filharmonia.pl

Orkiestra Filharmonii Narodowej

Orkiestra Filharmonii Narodowej

Pierwszy koncert w wykonaniu Filharmonii Warszawskiej odbył się 5 listopada 1901 roku w nowo wybudowanym gmachu. Orkiestrą dyrygował współzałożyciel Filharmonii, jej pierwszy dyrektor muzyczny i dyrygent Emil Młynarski, a jako solista wystąpił Ignacy Jan Paderewski. Już przed I wojną światową i w okresie międzywojennym stała się głównym ośrodkiem życia muzycznego w Polsce oraz jedną z ważniejszych instytucji muzycznych w Europie.

W pierwszych latach po II wojnie światowej koncerty orkiestry odbywały się w teatrach i halach sportowych. W 1955 roku Filharmonia otrzymała nowy gmach i status Filharmonii Narodowej. Pod kierownictwem Witolda Rowickiego orkiestra odzyskała swój prestiż wiodącego zespołu symfonicznego w Polsce. W latach 1955–1958 funkcję jej dyrektora artystycznego sprawował Bohdan Wodiczko, by przekazać ją ponownie Rowickiemu. W 1977 roku stanowisko to objął Kazimierz Kord, a w latach 2002–2013 dyrektorem naczelnym i artystycznym Filharmonii Narodowej był Antoni Wit. W latach 2013–2019 funkcję dyrektora artystycznego sprawował Jacek Kasprzyk, a od 2019 do roku 2024 pełnił ją Andrzej Boreyko. Obecnie dyrektorem artystycznym jest Krzysztof Urbański.

Dziś Orkiestra Filharmonii Narodowej cieszy się popularnością i uznaniem na całym świecie. Odbiła niemal 150 tournées, występowała we wszystkich najważniejszych salach koncertowych świata. Regularnie towarzyszy finalistom Międzynarodowych Konkursów Pianistycznych im. F. Chopina w Warszawie oraz bierze udział w ważnych zagranicznych festiwalach. Nagrywa dla Polskiego Radia i Telewizji, polskich i zagranicznych firm płytowych oraz na potrzeby filmu. Dokonania Orkiestry Filharmonii Narodowej były wielokrotnie nagradzane prestiżowymi nagrodami fonograficznymi. Od 2016 roku Filharmonia Narodowa cyklicznie transmituje wybrane koncerty przez internet.

The Warsaw Philharmonic Orchestra held their first concert with Ignacy Jan Paderewski as soloist in a newly constructed building on 5 November 1901. The conductor was Emil Młynarski, the orchestra's cofounder and first music director. Both before the First World War and between the world wars, the Philharmonic became a key centre of musical life in Poland and one of Europe's leading musical institutions.

In the first years following the Second World War, the concerts of the orchestra were held in theatres and sports halls. In 1955, the orchestra received a reconstructed building and the status of National Philharmonic. Under the direction of Witold Rowicki, it regained its prestige as Poland's leading symphonic ensemble. From 1955 to 1958 the post of artistic director was held by Bohdan Wodiczko, who passed it back to Rowicki. In 1977 it was taken over by Kazimierz Kord. From 2002 to 2013 the orchestra's executive and artistic director was Antoni Wit. In 2013–19 the post of the artistic director was held by Jacek Kasprzyk, and from 2019 to 2024 by Andrzej Boreyko. The current artistic director is Krzysztof Urbański.

The Warsaw Philharmonic Orchestra enjoys popularity and recognition all over the world. The ensemble has made nearly 150 tours, performing in all the world's major concert halls. It regularly accompanies the finalists of the Fryderyk Chopin International Piano Competitions in Warsaw and participates in prestigious festivals abroad. It makes recordings for Polish Radio and Television, Polish and foreign record labels, and films. Its achievements have been repeatedly recognised with prestigious music industry awards. In 2016 the Orchestra also launched regular online streaming of selected concerts.

Leonard Bernstein

III Symfonia „Kadysz”

„Dzieło, które piszę przez całe życie jest o walce, o zmaganiu się, wynikającym z kryzysu naszego wieku, kryzysu wiary” mówił Bernstein w 1977 roku. Ważny dla swojej twórczości temat kompozytor podjął w symfoniach, po raz pierwszy w ukończonej w 1942 r. *Symfonii „Jeremiasz”* na mezzosopran i orkiestrę. W finałowej części dzieła (*Lamentation*) głos wokalny słowami proroka oplakuje uмиłowaną Jerozolimę, bolejąc nad jej upadkiem, by w zakończeniu modlić się: „Nawróć nas Panie, do Ciebie wrócimy”. Wątek poszukiwania wiary przenika programową warstwę *II Symfonii „The Age of Anxiety”* na fortepian i orkiestrę (1949), która zainspirowana została przez poemat W.H. Audena pod tym samym tytułem.

W *III Symfonii „Kadysz”* na recytatora, sopran, chór mieszany, chór chłopięcy i orkiestrę Bernstein – wychowany w rodzinie o tradycjach rabinicznych – zwraca się do Boga bezpośrednio, w obszernym tekście własnego autorstwa, który wraz z tradycyjną żydowską modlitwą stanowi słowną warstwę dzieła. Początkowo rola recytatora była przeznaczona dla kobiety, ale w zrewidowanej w 1977 roku wersji utworu kompozytor odstąpił od tego wymogu, zarazem wprowadzając w partii narratora pewne zmiany. O możliwych kolejnych Bernstein rozmawiał ze swoim wieloletnim przyjacielem Samuelem Pisarem, pochodzącym z Białegostoku, ocalałym z zagłady prawnikiem i pisarzem, którego głos – dzięki osobistym doświadczeniom – mógłby wzmocnić przekaz *III Symfonii*, czyniąc go bardziej autentycznym. Z tekstem świadka Holokaustu, zatytułowanym *Dialog z Bogiem*, dzieło zostało zaprezentowane po raz pierwszy w 2003 roku. Nowy kształt partii recytatora nie odsunął w cień wersji pierwotnej; *Symfonia „Kadysz”* nadal wykonywana jest zarówno ze słowami Pisara, jak też kompozytora.

Zwracając się do Stwórcy w części pierwszej *Inwokacja*, Bernstein podkreśla, że pragnie nadać swojej modlitwie charakter bardzo osobisty. W części drugiej *Din Tora* (Sąd Tory) pada zarzut o obojętność Boga wobec losów współczesnego człowieka, a nawet oskarżenie o zerwanie przymierza: „Żądasz od nas wiary? A gdzie Twoja wiara? Dlaczego zabrałeś Twoją tęczę”. Następnie wzburzony narrator uspokaja się i próbuje niejako pocieszyć Boga, kołyszając go do snu. W sennych obrazach, wypełniających *Scherzo*, stara się uświadomić mu jego błędy, by w *Finale* – po przebudzeniu – pomóc Bogu dostrzec kruchą współzależność z człowiekiem, potrzebną obu stronom do przetrwania, i ogłosić odnowienie relacji: „Jesteśmy jednym w końcu, Ty i ja: Razem cierpimy, istniejemy razem,”. W każdej z trzech części utworu chóry „odmawiają” *Kadysz* (w tradycji żydowskiej jest to modlitwa za zmarłych), chwalcąc potęgę Boga,

wyrażając poddanie się jego woli i prośbę o pokój na ziemi. Wśród muzycznych opracowań tekstu modlitwy wyróżnia się drugie, dzięki lirycznej ekspresji sopranu solo, wspieranego przez chór żeński, znaczące jest także powierzenie fragmentu modlitwy w części trzeciej chórowi chłopięcemu, którego brzmienie zdaje się nośnikiem nadziei. W pozostałych wejściach *Kadysz* wykonują chóry w synkopowanej rytmice, w części pierwszej uzyskując charakter niemal taneczny. Dominacja w utworze głosu mówionego i partii chóralnych sprawia, że pod względem gatunkowej przynależności dzieło sytuuje się bliżej oratorium niż symfonii (pomimo tego, że w koncepcji formy można rozpoznać czteroczęściowy model symfonicznego cyklu). Żywiół symfonizmu – eksponowany najmocniej w kulminacyjnej części trzeciej, łączącej *scherzo* i *finale* – przejawia się w ekstrawertycznych gestach i żywej kolorystyce orkiestry, co nadaje utworowi teatralny charakter.

III Symfonia Bernsteina powstała na zamówienie Boston Symphony Orchestra z okazji 75 rocznicy jej istnienia. Kończąc pracę nad utworem, na wieść o zamachu na prezydenta Stanów Zjednoczonych, kompozytor zadedykował *Kadysz* pamięci Johna F. Kennedy’ego. Na prośbę Bernsteina prawykonania nie przygotowała Orkiestra Bostońska, ale Izraelska Orkiestra Filharmoniczna, z którą kompozytor zaprezentował dzieło 10 grudnia 1963 roku w Tel Awiwe (wykonanie w Bostonie odbyło się 31 stycznia następnego roku, dyrygował Charles Munch). Bogaty rejestr realizacji *III Symfonii* obejmuje koncerty organizowane dla upamiętnienia znaczących wydarzeń. W 1985 roku utwór został wykonany w Hiroszimie z okazji czterdziestej rocznicy zrzucenia na miasto bomby atomowej. Warto przypomnieć także „Papieski koncert ku czci ofiar Shoah”, który odbył się w Watykanie 7 kwietnia 1994 roku dla uczczenia nawiązania oficjalnych stosunków dyplomatycznych między Stolicą Apostolską a Izraelem (Gilbert Levine włączył do programu fragmenty utworu Bernsteina).

III Symfonia „Kadysz”, będąca tak wyznaniem wiary w jedynego Boga, jak wyrazem zwątpienia, a przede wszystkim niosąca pragnienie pokoju dla świata, wydaje się ogniwem w szeregu wokalnie-instrumentalnych symfonii, obok *IX* Beethovena i *VIII* Mahlera. Niezmiennie aktualne pozostaje przesłanie dzieła, w którym nadzieja podszyta jest obawą: pokój ciągle nam umyka.

Ewa Wójtowicz

Krzysztof Penderecki

Kadysz

Kadysz Krzysztofa Pendereckiego został skomponowany latem 2009 roku dla upamiętnienia 65. rocznicy likwidacji Litzmannstadt Ghetto (dzisiejsza Łódź). Kompozytor podejmował już temat Zagłady w dwóch wcześniejszych

utworach: *Brygada śmierci* (1961) i *Dies irae* (1967). Rękopis *Kadisza* zawierał specjalną dedykację, usuniętą z pierwszego wydania partytury: „Małemu Abramsowi z Łodzi, który chciał żyć; Polakom, którzy ratowali Żydów”. Tekst utworu pochodzi z różnych źródeł: wybranych wersów poezji Abrahama Cytryna (nastolatka, który został wywieziony do Auschwitz i tam zamordowany), fragmentów *Lamentacji Jeremiasza* (2:21, 3:53-55, 3:59, 3:64-66) i *Księgi Daniela* (3:34, 35, 3:37) oraz pełnego tekstu *Kadisz Jatom*. Kadisz to hymn pochwalny na cześć Boga zawarty w żydowskich nabożeństwach modlitewnych. Żałobnicy odmawiają Kadisz, aby pokazać, że pomimo utraty rodzica nadal chwali Boga. Zgodnie z tradycją dusza musi zostać oczyszczona, a okres oczyszczenia dla najgorszych istot ludzkich trwa 12 miesięcy. Aby uniknąć podejrzeń, że zmarły był złym człowiekiem, syn powinien odmawiać modlitwę tylko przez 11 miesięcy. W *Kadiszu* teksty religijne współlistnieją ze świeckimi. Protest dziecka przeciwko śmierci wyrażony jest w poetycki sposób, co pozwala młodemu twórcy choć częściowo uwolnić się od ciężaru przytłaczającej rzeczywistości. Protest Jeremiasza jest bezpośredni i pełen wściekłości. Ciche żądanie mężczyzny w piecu gorejącym – pełne zadumy; są oni przepełnieni zarówno niezachwianą wiarą, jak i lekkim cieniem wątpliwości w obliczu „niewyobrażalnego doświadczenia”. Każdy z tekstów zawiera, wprost lub pośrednio, aluzję do Zagłady. Penderecki stwierdził: „Komponując muzykę do *Kadisza* odwoływałem się do różnorodnych modlitw wschodniej Galicji, Ukrainy czy nawet Rumunii. Poprosiłem o pomoc mojego przyjaciela Borisa Carmeli. Tuż przed śmiercią w połowie lipca jeszcze poprawiał akcenty i udzielał mi rad. Śpiewał mi różne melodie, które przekazał mu dziadek, czyli melodie z co najmniej połowy XIX wieku”. Regina Chłopicka w swoim komentarzu do dzieła napisała: „W *Kadiszu* Penderecki połączył dwie tradycje: żydowską i katolicką, zachowując jednocześnie ich odrębność. [...] Część pierwsza nawiązuje do gatunku pieśni orkiestrowej [...] i jako taka jest swoistą kontynuacją języka muzycznego kompozytora i egzystencjalnego charakteru *VIII Symfonii*. Część trzecia podejmuje na nowo idiom muzyki sakralnej na chór *a capella*, wywodzący się z tradycji renesansu i baroku. Części druga i czwarta nawiązują do innej tradycji – wiążą się istotnie z obrzędowością religijną – judaistyczną”. Doświadczenie świata przez kompozytora, przekazywane następnie poprzez muzykę, rodzi pytania nie tylko o genezę utworu i jego szczegóły biograficzne. Jest to również rodzaj oświadczenia, świadectwa przerobionego przez sztukę. Jednym z najbardziej dramatycznych „doświadczeń” XX wieku, manifestującym się w sztuce na wiele różnych sposobów, było doświadczenie Zagłady. Według współczesnego włoskiego filozofa, Giorgia Agambena,

możemy tu mówić o świadku jako podmiocie w sensie etycznym: „ten, kto nie może dać świadectwa, jest prawdziwym świadkiem, świadkiem absolutnym”. Niemniej jednak doświadczenie Zagłady ujawniło się silnie nie tylko w twórczości kompozytorów połowy ubiegłego wieku, ale także późniejszych, dla których nie było ono dane bezpośrednio i tym samym służyło jako sposób rozliczenia się z przeszłością. Czysto estetyczne doświadczenie muzyki staje się doświadczeniem etycznym.

Sol Roth, rozwijając *dwie koncepcje* wolności Isaiaha Berlina, stwierdza: „Żydowska idea kojarzy wolność ze stanem zależności. Prawo do niezależności – zarówno jednostki, jak i narodu – jest zasadniczo obce żydowskiej perspektywie”. Dla Żydów wolność nigdy nie oznaczała *prawa*; zawsze była *władzą*. Jaka jest zatem różnica między autentycznym świadkiem Zagłady a kompozytorem „dającym świadectwo” lub po prostu będącym drugorzędnym świadkiem muzycznym? Według Agambena jest to doświadczenie o podwójnym wymiarze – dawania świadectwa i przetrwania. W niektórych przypadkach przetrwanie zależy od determinacji do złożenia świadectwa, aby zapewnić, że świadek nie zginie. Abram Cytryn nie jest niestety ocalałym, ale prawdziwym świadkiem i uczestnikiem. Jego słowa „Pragnę żyć, choć skrzydła mam połamane!” wyrażają przekonanie, że życie jest najcenniejszą wartością. *Talmud* mówi, że cała rasa ludzka pochodzi od jednego człowieka, dlatego uratowanie jednego życia oznacza uratowanie całego świata, ale zniszczenie jednego życia jest porównywalne z unicestwieniem całego świata. „A jednak widzę jasno drogę, którą muszę kroczyć” – słowa młodego poety potwierdzają akceptację zdobycia wolności poprzez śmierć. Penderecki zajmuje pozycję refleksyjną, oddając moment prawdziwego upamiętnienia, a zarazem prawdziwie synowski hołd ofiarom. A my, choć pełni wyrzutów sumienia, decydując się na wypowiedzenie modlitwy Kadisz, uwalniamy się również od pokusy osądzania.

Iwona Sowińska-Fruhtrunk

Noty biograficzne wykonawców na podstawie dostarczonych materiałów.

Fotograficy: Gail Hadani, Weronika Kosińska, Chris Lee, Roman Małys, Grzesiek Mart, Łukasz Rajchert, Christian Wind, Archiwum Stowarzyszenia im. LvB.

© 2025, Stowarzyszenie im. Ludwiga van Beethovena

Stowarzyszenie
im. Ludwiga
van Beethovena

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Narodowy
Instytut
Muzyki
i Tańca

Infansowane ze środków Ministerstwa Kultury
i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury w ramach programu „Muzyka”,
realizowanego przez Instytut Muzyki i Tańca

projekt współfinansujący
miasto stołeczne
Warszawa

PARTNER GŁÓWNY

MECENAS

PARTNER

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

INSTYTUT
ADAMA
MICKIEWICZA

Filharmonia
Narodowa

ZACHĘTA

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

BIBLIOTEKA
JAGIELLOŃSKA

80
LAT

Ambasada
Austrii
Warszawa

INSTITUT
FRANÇAIS
1925 — 2025

AMBASSADE
DE FRANCE
EN POLOGNE
Liberté
Égalité
Fraternité

British Embassy
Warsaw

Ambasada
Republiki Federalnej Niemiec
Warszawa

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Australian Embassy
Poland

KLONNI

Deutsche Bank

HEXELINE

FERRERO

VITKAC
VITKAC.COM

RESTAURACJA
DYSPENSA
1995

RESTAURACJA
MeGloria
by Gary Gessler

elixir
RESTAURANT BY DOM WOOD

wyborcza.pl

POLITYKA

VIVA!

ELLE

JCDecaux

iposter

BEETHOVEN
MAGAZINE